نشریات کریمی

۳۲ نجی جزء

مصرلیلر

[روسچه‌دن ترجمه ایدلدی .]

محرری
ف . ف . پوتسیقوویچ .

مترجمی
فاتح کریمی .

ТАТАРСТАН МИЛЛИ КИТАПХАНӘСЕ
КУЛЬЯЗМАЛАР
ҺӘМ СИРӘК КИТАПЛАР БҮЛЕГЕ
НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА РТ
ОТДЕЛ РУКОПИСЕЙ И РЕДКИХ КНИГ

اورنبورغده «وقت» مطبعه سی .
۱۹۰۹

22-4/8

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ" ВЪ ОРЕНБУРГѢ

مصرلیلر

بوندن بش مڭ یللر اول، حاضرگی یاوروپا حکومتلرندن هیچ بریسی موجود بولماغان ویاوروپا قطعه‌سی بوش ووحشی بولونغان بر زمانده، افریقانڭ شمال شرقیسنده تماميله منتظم وقوتلی بر حکومت بار ایدی، که بوده «مصر حکومتی» ایدی.

اسکی مصریلر اوزلرینڭ وطنلرینی کرهٔ ارضنڭ مرکزی صانامشلردر. هم واقعاده مصر قطعه سی آوروپا، آزیا، آفریقا قطعه لرینڭ تمام قوشلغان بر اورننده و آمریقا، آوسترالیا قطعه لرینڭ یارطی یولی اورننده بولونمقده در.

مصرنڭ مسکون بولغان قسمی اوزون قویروقلی بر مثلث شکلنده اولوب، شرقدن غربگه طابا سوزه‌کلانمشدر. بتون مساحهٔ سطحیه‌سی ۳۰ مڭ مربع چاقروم مقدارنده‌در. مصرنڭ شرق وغرب طرفلرنده‌غی حدودی یوکسک طاغلردن عبارت اولوب، بو طاغلرنڭ آرتنده صوسز، اولنسز «عرب» و «نوبه» صحرالری باشلانادر.

مصر قطعه‌سینڭ بتون جانی «نیل» نهریدر. اگر نیل نهری بولماسه مصر قطعه سی اوزیده اطرافنده‌گی قوملق صحرالرکبی بوشلقدن عبارت بولور ایدی. مصرنی غایت منبت وگوزل بر مملکت حالنه کیترگان نرسه «نیل» نهریدر. مصرده اوسه و یتشه طورغان نرسه‌لرنڭ هر قایوسی بو مملکتکه «نیل» نهرینڭ هدیه سیدر. نیل صووی طاشقان وقتده اوطوروب قالغان بالچغنده، انسانلرنی طویدروب طورغان نرسه‌لرنڭ جمله سی اوسمکده‌در. شونڭ ایچوندرکه اسکی یت

پرست مصریلر نیل نهرینی «رزق بیروچی» «مقدس» وحتی «آله» دیه اعتقاد ایتمشلردر.

اسکی مصر حکومتی میلاد عیسی‌دن دورت مڭ یللر مقدم تأسیس ایدلمش اولوب، باشلیچه شهرلری «ممفیس» و «تب» بلده‌لری ایدی. اسکی مصر پادشاهلرینه فرعون دیب یوروته‌لر وشونلر قول آستنده بولوندقلری وقت مصر خلقی الڭ باشلیچه ایگونچیلك، مال آصراوچیلق کسبلریله راحت کنه، طنچ‌غنه عمر ایتمشلردر.

صڭره تدریجا بونلر آره‌سنده هنر، صنعت، فن ترقی ایتارگه باشلاغان وباره طورغاج یازو یازا بلو هنریده میدانغه چققان.

پك اسکی زمانلردوق مصرده باشماقچی، قورال یاصاوچی، چولماکچی وپیالاچی کبی هنرچیلر بولونمشدر. یوندن، جیتندن ماتیریا طوغولو، کون، پچاق وپیالا کبی نرسه یاصاولر یاخشوقغنه کمالاتکه‌ده ایرشمشدر.

مصریلرنڭ یازولری اولّلری بر طاقم مخصوص صورتلر نقش ایتو طریقی ایله اولمشدر. مثلا: صوغش، سونگی طوتقان قول صورتی ایله؛ یورت، دورت پوچماقلی صزق صورتی ایله؛ صو، ایکیگه بورغالانغان بر صزق صورتی ایله؛ صوصاو، صو اشارتی وآڭا یوگوروب بارغان بزاو صورتی ایله؛ آچلق، آغزغه صوزلغان قول اشارتی ایله آڭلاتلمشدر.

لکن بارا طورغاج، بو صورت نقش ایتوب یازو اصولی اوزگارتلگان، جیگله‌یتلگان وآخرنده، حاضرگی کبی طاوشلر ایچون مخصوص اشارتلر قویولغان. شول قدریسی بارکه، اسکی مصریلر طاوشلر ایچون بر نرسه صورتی قویا باشلاغانلر. مثلا: «آ» طاوشی قامش صورتنده توشورولگان. چونکه قامش اسکی مصریلرده «آق» دیب آتالمشدر.

شونڭ اولگی حرفی اولان «آ» نی قامش صورتی توشوروب آڭلاتقانلر. بو یازولرنڭ هر ایکی تورلیسی مصریلرنڭ اوزلری ایچونده

آغیر اولوب آ ڭلاشیلووی چیتن بولغان. اما صوڭ زمان خلقلری بیك کوب وقتلرغه‌قدر آنلرنی بتونلای آ ڭلی آلمی کیلگانلر. اسکی مصریلردن قالغان آثار عتیقه‌ده ئلله نه قدر یازولر کورلسه‌ده صوڭ زمان خلقلری آنلرنی اوقونك یولن بیلمگانگه کوره هیچ بر معنا چقارا آلمیلر وشونك ایله برابر، آثار عتیقه عالملری آنلرنی اوقوب آ ڭلارغه بیك طریشه‌لر ایدی. اسکی مصریلردن قالغان بو یازولر «هیه‌روغلیف» دیب آتالادر. بوندن بر یوز یل قدر مقدم «شامپلیون» آدلی بـر فرانسوز عالمی، کوب اجتهادلر صوڭنده، بو یازولرنك اصلنه توشنوب اوقی وآ ڭلی باشلادی. شول سببلی اسکی مصریلرغه عائد سـرلر کشف ایتدی. فرانسوز عالمی طرفندن شول یازونی اوقونك یولی آچلغاندن صوڭ، بونی اوقوب آ ڭلاو بیك یڭل لشدی. عادتـا بز اوز تلمزنی نیچك اوقوب آ ڭلیمز، مشغول بولوب اوگرونـگان کشیلر هیه روغلیف یازووینی‌ده شولای یڭل اوقوب آ ڭلیلر.

اسکی مصر خلقی: کاهن، عسکر، ایگونچی، هنرچی، کتوچی، سوداگر وکیمه‌چی کبی بر نیچه صنفلرغه بولنه‌لر وبو مشغولیتلر هر قایو صنفده آتا بابادن میراث طریقیله کوچوب قالا بارا ایدی. بو صنفلرنك هر قایوسینك باشنده کاهنلر اولمشدر. آنلر عبادت قیلدرو، قربان چالو، مملکت ایچون نظام توزو کبی خدمتلرده بولونه رق، علوم وفنون برلن‌ده شغل‌لنه‌لر، تورلی مـأموریتلرنی ادا ایته لر، بناچیلق اشلرنده یول کورساته‌لر ایدی. اسکی مصریلرنك الڭ بیوك معبودلری قویاش اولوب «را» «پتا» «فرا» «آمون» اسملریله یورتلمشدر. اسکی مصریلرنك اعتقـادنچه، بعض معبودلر حیوان صورتلرینه کروب یوردکلرندن، آنلر بعض حیوانلرغه غایت زور حرمت کورساتوب آنی مقدس صاناغانلر وآله درجه‌سنده تعظیم ایتکانلر. مثلا: ماچیلر، تمساحلر وبعض قوشلر اوشبو جمله‌دندر. لکن حیوانلر

آره‌سنده الك مقدس صانالغانی چوم قاره، ماکغاینده و آرقه‌سنده اوچ پوچماقلی آقلق بولغان اوگوز اولمشدر. بونی «آپیس» دیب تسمیه ایته‌لر وغایت گوزل عبادتخانه‌لرده بیك زور توبیه ایله آصریلر وآنکا معبودلرگه ایتکان حرمتنی ایته‌لر ایدی.

ایسکی مصریلر جاننك بتماوینه وتن چریمگان تقدیرده جاننك ینه‌دن تن‌گه قایتووینه اعتقاد ایته‌لر وشونك ایچونده اوزلرینك بو دنیاده‌غی ایولرینی موقت کنه صاناب، قبرلرنی منگولك یورت دیه اعتقاد ایته‌لر ایدی. شول سببلی آنلر اولوکلرنك تنلرینی چرودن صاقلار ایچون اچنده‌گی اچاکلرینی چغاروب جسدنی چرتمی طورغان بر طاقم دوالر ایله مایلیلر، صکره آنی یدرلمی طورغان خوفسز یرلرگه، مثلا مغاره‌لرگه، رطوبتسز طاغ تیشکلرینه قویالر وپادشاهلر اوزلری ایچون مخصوص قبرلر یاصاتالر ایدی. بونلرنك یاصاتقان قبرلکلری توبی کیكٔ، توبه‌گه طابا اوچلایوب کیتکان فوق‌العاده زور، دورت پوچماقلی طاش بنالردن عبارت اولوب «اهرام» تسمیه اولونمقده‌در. اسکیدن قالغان بو اهراملر مصرده بو کونده‌ده واردر.

مصریلر اوتوز عصر قدر راحت وطنچ یاشاغاننك صوگنده «هکسوس» تسمیه ایدلگان بر کوچبه قوم طرفندن ضبط اولونه‌رق بش یوز یل قدر شونلر قول آستنده اسارتده قالمشلردر. هکسوسلر عربستان طرفندن کیلوب، مصرغه هجوم ایتمش بر قومدر. لکن بارا طورغاچ بوقوملر مصردن قوولوب، مصرنك اولگی‌حالی ینه‌دن اعاده ایدلمشدر.

مصریلر اوللری اوزلریگنه یاشیلر، باشقه‌لرغه قاتناشمایینچه معیشت ایته‌لر، چیت یر کشیلرینی تجارت اسکله‌لرینه یبارسه‌لرده آنلرنی اوزلرندن توبان صانیلر ایدی. لکن، صکره‌لری ایستر ایسته‌مز اوزلرینك یابلولی حاللرندن چغوب، باشقه‌لر ایله قاتناشورغه مجبور اولمشلردر.

بو وقتلرده آزیا واوروپا قطعه‌لرنده بوسی آرتندن برسی یگی حکومتلر تشکل ایته باشلادیلر.

بونلرنڭ حدودلری تدریجی صورتده کیڠایوب مصر مملکتنه یقین کیلدیگندن مصریلر ایکی ملڭسنه قدر: ایرانیلر، یونانیلر، روما‌لیلر، عربلر وترکلر کبی تورلی چیت قوملرنڭ اداره‌لرنده قالمشلردر.

عربلر آثار عتیقه‌دن بعضیلرینی واتوب ومصرده طارالا باشلاغان خرستیانلقنی باصوب آنده اسلام دینی نشر ایتکانلر.

مصر-عجایب‌شیلر دیاریدر. آنده‌هر آدیم باشنده سعی وغیرت علامتی اوچرامقده‌در. یر یوزنده مصر قدر آثار عتیقه‌سی کوب بولغان بر یر یوقدر.

مصر آثار عتیقه‌لری اوچ ملڭسنه بویونچه بنا قیلنوب، دخیده دورت ملڭسنه قدر اوتدیگی حالده اوزلرینڭ بیوکلکلری، مهابت وعظمتلری ایله بانیلرینڭ غیرت وهنرلرینی کورساته‌رەك، انسانني حیرت ودهشت اچنده قالدرمقده‌در.

مصر آثار عتیقه‌لری اچنده الڭ بیوکلری زور طاغلر کبی اولان «اهرام» لردر. گرچه اهراملر هیچ بر تورلی زینتلنمگان اولسه‌ده بونلرنڭ بنالری بیك منتظم وهر بر کیسا کلری بر برینه مناسب ودرست روشده صالنمشدر.

اهراملر اچنده الڭ بیوك والڭ عجیبی «خیئوپس» اسملی فرعون اهرامیدر. بو اهرام شول قدر یوکسك وکیڭدر، که حتی حاضرگی زمانه‌نڭ الڭ زور بناسی بولغان روما شهرنده‌گی «سن پیەر» کلیساسی، اوزینڭ بار مناره‌لری وقبه‌لری ایله آنڭ اچینه کروب بته‌چكدر. بو اهرام، روسیه‌نڭ الڭ یوکسك بنالرندن اولان، مسکاوده‌گی «ایڤان ڤیلیکی» قله‌سندن ایکی مرتبه یوکسکدر. اگر «خیئوپس» اهرامی سوتیلوب آنڭ طاشلرندن بر دیوار صالنه‌چق بولسه یخشوق بر بییکلکده اولان

بو دیوار بتون غربی یاوروپانك بر چیتندن ایکنچی چیتینه باروب
چغارلق اوزونلقده اوله‌چقدر. اهرامنك طاشلرندن برسنده‌اولان یازودن
آڭلاشلدیغنه کوره، بو زور بنا یاصالغان وقتده، اشچیلرنك آشلرینه
صالنور ایچون آلنغان صوغان، صارمصاق وپتروشقه اولنلرینك گنه
مقداری دورت میلیون صوملق اولمشدر. بوقدر زور بنائی صالورغه
کوبمولك قورال، ماشینه لازم بولغانلغنی ونه قدر انسان کوچی صرف
اولنوب، نه قدر نرسه کیتدیگنی چاما برلن‌ده حسابلاو ممکن دگلدر.
شول قدر کوبدر.

«خیئوپس» وباشقه اهراملر اچنده قبرلرگه بارا طورغان طارغنه
یوللر یاصالغان. قبرلر یخشوقغنه کیك بر بولمه دن عبارتدر. شول
بولمه‌نك اورته‌سینه تابوت قویلغان. تابوت اچنده بالزاملانوب «مومیا»
حالینه کیترلگان جسدلر قویلمشدر. بولمه‌لرنك استینه‌لری شول درجه
یالتراتلمشدر، که اچینه کرگان آدم کوزگیده‌گی کبی شونده اوزینك
تصویرینی کوره‌در.

اهراملردن‌قالا مصر آثارعتیقه‌لرنك اڭ اهمیتلیلری سرایلر ومعبد
لردر. آنلرنك اچلرنده غایت زور باغانالر وبیك کیك بولمه‌لر بار،
دیوارلری تورلی یازولر، نقشلر وصورتلر ایله زینتلنگان وبعض
یرلرنده بویاولرینك صافلغی حاضرگه قدر بوزولمیچه صاقلانوب‌کیلگان.

بوندی عظمتلی مهابت بنالر ایسکی مصرده ایکی تورلی اولوب،
بر تورلیسی یرنك اوستنده وایکنچی تورلیسی یرنك آستنده یاصالالر
ایدی. یرنك اوستنده‌گیلری عادی صورتده، بزنك عبادتخانه‌لر روشنده
صالنه‌لر ویرنك آستنده‌غیلری ایسه شونده‌غی زور طاشلرنی قازوب،
اویوب یاصالالر ایدی.

شوندی بنالرنك اڭ مشهوری «لابیرینیت» اسمنده‌گی بر بنادر.
هم سرای، هم عبادتخانه اولان بو بنانك یارطیسی یرنك اوستنده

رطیسی یرنڭ آستنده اولوب، غالیریلر ایله احاطه ایدلگان اون ایکی
اخلی حولیسی (ایشك آللری)، یرنڭ اوستنده مڭ بش یوزو آستنده
خی شول قدر، یعنی بارلغی اوچ مڭ قدر بولمه‌لری بار ایدی.
حاضرگی وقتده بو سراینڭ یالگز خرابه‌سی گنه قالمش اولوب،
عض بر عبادتخانه‌لر بوکونگه قدر صاقلانوب کیلمشلردر.
مصر معبدلری یوکسك طاش قیمالر ایله احاطه اولونغانلر. برنچی
یشك آلدنده پالما آغاچلری وکاهنلر یوونور ایچون کوللر بولونغان.
طشقی قاپقالردن معبدگه طابا بارغان یولده دخیده ایشکلر بولنوب،
یولنڭ ایکی یاغینه «اسفینکس» تسمیه قیلنغان آرسلان گوده‌لی خاتون
یا که قوی باشلی زور طاش هیکللر تزلگان.
بو اسفینکس‌لر، اسکی مصریلر عندنده مقدس صانالغان بعض
بر حیوانلرغه مناسبتلی اوله‌رق اوزلرنچه بر اهمیت وقدسیتنی حائز
بولغان بولسه‌لر کرك.
ایکی یاغینه اسفینکس‌لر تزیلوب بارغان یولنڭ اچکه طابا
اوچنده، عبادتخانه‌گه کره طورغان یرنده کینه غایت زور قاپقالر وقاپقا-
لرنڭ ایکی طرفلرنده ایکیشر قله (باشنا) وآنلرنڭ آلدنده دیکیلی‌طاشلر
بولونغان. دیکیلی طاشلر دورت قرلی یوکسك باغانالردن عبارت
اولوب، بونلر اوچقه طابا طارایا بارالر واڭ آخرده اوچلانوب‌طوقتیلر.
(دیکیلی طاشلرنڭ برسی استانبولده سلطان احمد میدانندە واردر.) بو
دیکیلی طاشلر اوچلرندن باشلاب توبکه قدر تورلی رسم‌لر ویازولر
ایله نقشلانمشلردر.
شول زور قاپقالردن اوتکاچ عبادتخانه‌لرنڭ اچکی ایشك آللری
بولونغان. اول ایشك آللری، هر قایوسی بررگنه طاشدن کیسوب
یاصالغان، فوق العاده کوب و زور باغانالر اوستینه قورولغان غالیریلر
(طار یوللر) ایله احاطه اولونغانلر.

بو باغانالر غایت ایری اولمشدر. حتی بعضیلرینك اوزونلقلری اونار صاژین وقالنقلری دخی شول مقدار اولوب، بر برسینك قوللرینه طوتونوب بش آلتی کشی بر یولی قوچاقلاغانده قوچاقلرینه صیماسلق بولغان.

مونه اوشبو دائره‌نك اورته‌سنده اصل عبادتخانه اوزی بولونغان. بو عبادتخانه پك یوکسك بولماینچه اچی یخشوق قارانغو بولغان. عبادتخانه‌نك الك تورنده کشی یاخود حیوان شکلنده طاشدن یاصالغان وآنك شرفنه اوله‌رق اوشبو عبادتخانه بنا ایتلگان معبودلری اوطورتلغان. معبد اچنده عبادت بولمه‌سندن باشقه دخی، کاهنلر طوررغه وعبادتخانه‌نك نرسه‌لرن صاقلارغه مخصوص باشقه بولمه‌لرده بولونغان. بر چوق معبدلرنك آللرنده طشقی یاقلاب، شول معبدنی بنا ایتدروچی پادشاهلرنك طاشدن یاصالغان هیکللری اوطورتلمش حالده قویولمشلردر.

«قولوص» تسمیه ایتله طورغان بو هیکللر بتون بر طاشدن یاصالوب کوبسنچه بییکلکلری اونار سازیندن آرتقان ویالگز بورونلرینك‌غنه اوزونلغی یارطیشر سازین بولغان.

اسکی مصریلردن قالغان بو اثرلرنك کوبسی قوملر آستنه کوموـلگان بعض برلری، شونده‌غی قوملرغه قاتناشقان سایترا سببلی آشالوب تمام یر یوزندن بتکانلر. بعض برلرینی ایز ژیست یاندرغان وقتده پیچ‌لرگه صالوب یاندروب هلاك ایتکانلر. شونك ایله برابر، گرچه عصرلر اوتو سببلی، یاکه کشی قوللری‌واسطه‌سیله بوزولوب، واتیلوب یمریلوب بولسه‌ده اسکی مصر اثرلرینك بیك کوبسی هنوز بوکونگه قدر قالمشلردر. بونلرنك بعضیلری اولگی حالنچه طوره‌لر وبعضیلری آویشوب، قیشایوب بر آز قومغه کوملگانلر. لکن آنلر شول هیئتلرنچه‌ده اوزلرینك اسکی‌لکلری وعظمتلری ایله انسانني حیران

قالدرمقده‌درلر . طاشـدن اویولگان بو قدر زور طاغلرنی کورگان وقتده ، انسان کوچی ایله یاصالدقلرینه اشاناسی کیلمی . شونك ایچون‌در ، که حاضرگی وقتده، انسان کوچی یتمازلك آغیر اشلرگه «مصراشی» دیلر . ایندی ، بو ایسـکی عجائب غرائب مملکتی‌نك وفرعونلر حکومتی‌نك حاضرگی حالنه بر کوز صالوب قاریق :

مصر اقلیمنده هوا قوری بولا. جیللرنك ایسووی ودورت موسم نك یعنی یاز، کوز، قش وجای وقتلرینك آلماشنووی منتظم اولوب ، مصر قطعه‌سی بوجهتدن جنوبی آوروپا مملـکتلوی کبیدر . فقط مصر نك یاز وکوز فصللری جنوبی آوروپانقندن قصقه بولادر.

جای کونی مصرده نیل نهری طاشورغه باشلی. شول وقتلرده گرچه هوا شونك صووندن کوتارلـگان بو (پار) ایله طولسه‌ده ، کوبسنچه هوا بولوطسز، کونلر چالت آیاز ویاقطی بولادر. جاینك الك اسسی وقتلرنده شمال جیلی ایسوب هوانی بر آز صووندره.

یاز کونی مصرده ایسه طورغان جیللرنك بر تورلیسنی « خمسین جیلی» و ایکنچی تورلیسنی «سموم جیلی» دیب آتیلر. سموم جیلی بعضا بیك قاینار وطوزان ایله قاتناش اولوب ، بوجیل اوزینك قورولغی واسسیلـگی ایله انسان وحیوانلرنك طنلرن بتره ، بعضا آنلرنك هلاکتنه ده سبب بولادر. شـونك ایله برابر ، مصرده هر نه قدر قاطی اسسی لك وقوتلی جیللر بولسه‌ده ، آنك اقلیم وهواسی بیك تازا وصـحت که موافقدر . قش کونلرنده مصرغه بیك کوب یاوروپالولر کیلوب کسب صحت ایته‌لر ، خصوصا کوکروك آورولی کشیلرگه بونك اقلیم و هواسی بیك کیلشه‌در .

مصرنك اوز خلقی آرەسنده کوز آوروی بیك طارالمشدر . مصرده‌غی کبی صوقر وچالیش کوزلی‌لر کوب بولغان باشقه هیچ بر مملکت یوقدر. بونك‌ده سببی : ناچار آشاو ، غایت یاقطی قویاشنك

استینه‌لرگه وصو اوستنه توشکان ضیاسینڭ کوزگه تأثیری، سلیترا وطوز واقلری ایله قاتناشقان قومنڭ هم صو بوینده کیبکان لای‌نڭ جیل برلن قوزغالوب کوزگه کروویدر.

اسکی مصریلر کبی، حاضرگی مصر خلقی‌ده نیل نهری‌نڭ برکتی سایه‌سنده یاشیلر. نیل نهری‌نڭ باشی اورته آفریقانڭ دائمی قارلر ایله اورتولگان طاغلرندن حاصل بولوب، شونده‌غی زور کوللردن صو آله‌رق آق نیل، کوك نیل اسمنده باشده ایکی یلغه بولوب آغالر، صکره ایکیسی برگه قوشیله‌لر. بونڭ آقغان یرنده زور طاغلر طوغری کیلوب آغووینه مانع کبی کورنسه‌ده، نیل نهری بو مانعلرگه قارامی، اوزینڭ یولنده دوام ایته. طاغلردن ئلله نه قدر شلالەلر صورتنده آتیلوب توشکاندن صوڭ ۱۵۰ میل (تقریبا ۲۵۰ چاقروم) قدر تیگزلك یرده تمام طنچلق ایله کیلوب، اوزینڭ صووینی آق دڭزگه بوشاتا ودڭزگه قوشلغان یرنده بر نیچه طارماقغه آیریله‌در. شونڭ طارماقلری آره‌سنده قالغان مثلث شکلنده قوری یرلرگه «دلتا» دیلر.

جاینڭ اسسی اوچ آینده نیل‌نڭ صووی آزایا، صاییغا وطارایوب قالا. صو کیبکان یار بویلری قویاشنڭ اسسیلگی ایله تمام قاطوب یاریله‌لر، بو وقتده خمسین جیلی هیچ طوقتاوسز ایسوب طوره. هر نرسه‌نی طوزان قاپلی، حتی آغاچلرده طوزان ایله قاپلاندیغندن، آنلرنی باشقه نرسه‌لردن آیروب بولماو درجه‌سنه کیله، اولنلر کیبه وبتون مصر قطعه‌سی اولنسز، صوسز بر صحرا کبك بولوب قالادر. صکره جیل اوزگاروب شمال طرفندن ایسمگه باشلی، هوا بر آز صالقونایه وطوزانلرده اوچوب بته‌در. بو وقتلرده نیل‌نڭ باشی چقاطورغان یاقلرده بیك کوب یاڭغورلر یاوب، طاغ باشلرنده‌غی قارلر اری ونیل نڭ صووی تدریجا آرتا باشلیدر. شونڭ ایله برابر، صونڭ صافلغی یوغالوب توسی قویوره ویالانلرده بولنوب قاله‌رق یشل‌لنگان بوزوق

صولرده قاتناشوب نیل صووی یم‌یشل بولادر.

بر نیچه کوندن صوك صونك یشل‌لگی بته و صوغه قزل باچق قاتناشقانلقدن نیل‌نك توسی قان کبی قب قزل بولادر. باچق آز آزلاب صو توبینه اوطوره، صو همان آرتا بارا، نهایت یارلردن چغوب بتون یالاننی صو باصا. شول وقتده، قنال آغزلرینی آچوب مصر مملکتی‌نك هر طرفینه صو یباره‌لر. بو وقتلرده مصر مملکتی زور بر کول حالنده قالوب، شهرلر وتوبه یرلر اوطراولر کبك بولوب کورینه‌لر.

نیل‌نك کیك طولقونلری آره‌سنده صو اوستنده چیکسز کوب لودقالر وکیمه‌لر، صونك آستنده کتوکتو بالقلر یوری، صو اوستنده‌گی هواده تورلی توسده‌گی قوشلر اوچالر.

انسانلر، یورت حیوانلری وهر تورلی وحشی جانوارلر هر قایوسینه نیل‌گه وآنك حیات بیروچی رطوبتنه طوغری یوناله‌لر.

بتون یالانلرنی، قرلر و قناللرنی تمام طوترغاچ نیل صووی آز آزلاب قایتا باشلیدر. چونکه بو وقتلرده نیل‌نك منبعلرنده یاڭغورلر طوقتاغان بولا. نیل‌نك صولری قایتقاچ یالانلرده و باصو یرلرنده، آنك طاغلردن یووب آغزوب کلدیکی بر تورلی لایلالی طوپراغی اوطوروب قالا. بو طوپراق فوق العاده منبتدر. اول کیبکاچ یرنی سوروب آشلق ساچالر. بر آزدن صوك بتون مصر قطعه‌سی غایت گوزل یم یشل باغچه کبك بولا.

دورت آیلردن صوك آشلقلرنی اورو وقتی یته. قاربوز، قیار، بورچاق، صارمساق، صوغان کبی نرسه‌لر اولگوره. آندن صوك دخیده نیلنك طاشووینه قدر کینه اسسی وقتلر بولا. الحاصل: ئلله نیچه ملك یللردن بیرلی مصرنك احوال طبیعیه‌سی شول صورتده دوام قیلمقده‌در.

نیل نهرینك طاشووی هر یل بر روشلی بولمی: بعض یللرده آز طاشی، اما بعض یللرده بتون مصر مملکتنی هلاك قیله چق درجه ده

قوتلی طاشیدر. بوندی زور طاشولر بولغان وقتده مملکتنی صو باصو
هلاکتندن قوتقارر ایچون مخصوص زور سدلر (بوالو) یاصالوب
قویلغان. بو سدلرنی فوق العاده دقت ایله قاراب طورالر. عادی
یللرده بونلرنی قاراب نغتوب طورر ایچون گنه ۱۵۰ مکلب کشی خدمت
ایته‌در. زور طاشولر بولغان یللرده ایسه بو سدلرنی صاقلاب، نغتوب
وبیکله‌تب طورو ایچون مصر اهالیسینک یارطی مقداری دائما شونده
خدمتده بولونالر.

مصر قطعه‌سنک نباتات بیک آزدر. اورمانلر مك یل اوللری کیسلوب
بتکان. حاضرگی وقتده نیل بویلرنده اوسه طورغان واق نیل آغاچلر یغنه
قالغان. باشقه جنس آغاچلردن الك مشهورلری پالما و «سیقامورا»
اسملی آغاچلردر. بو صوڭغیسی اسکی مصریلرنك اعتقادنچه جریمی
طورغان بر آغاچ بولغانغه کوره آنلر تابوتنی شوڭاردن یاصاغانلر. واقعا،
بر آستنده اوچر مك یل یاتقان بو آغاچنك طاقته‌لری چریمگان حالده
طابلمقده‌در. سیقامورانك بر تورلی یمشی بار. بونی اولگی مصریلر
یاراتوب آشاسه‌لرده تمسز بر نرسه‌در. پالما آغاچلری مصرلیلر ایچون
فوق العاده اهمیتلی وفائده‌لیدرلر. خصوصا خرما پالمالری خلقنك معیشتنه
کوب یاردم بیره‌لر. هر آولنك اوزینه مخصوص پالما باغچه‌لری بولا.
خرما آغاچلرینك یمشی خلقنك رزقلنووینه یاردم ایتدیگی کبی آغاچی
اوزیده باشندن طامرینه قدر اشکه یاریدر. آغاچندن یورت صالالر،
تورلی نرسه‌لر یاصیلر، یافراقلرندن باولر ایشه‌لر، قاپچقلر تگه‌لر،
حتی یمشلرنك توشلری (اورلوقلری) ده بوشقه کیتمی: آنلرنی واقلاب
دوه‌لرگه آشاتالر.

مصرده آغاچ آز بولغانغه کوره، خلقنك کیره‌گینه هیچ یتمی. حتی
کیمه‌چیلر اوزلرینك کیمه‌لرن اوستدن قاپلار ایچون طاقتا اورننه،
صالامنی تویوب، بالچق ایله قاتناشدروب قاطورغان بر نرسه استعمال

ایته‌لر. پیچلرگه یاغو ایچون لیپوشقه شکلنده ایدوب کیبدرلگان حیوان تیزه‌گی استعمال اولونه‌در.

مصرده اولده اوسکان آغاچلرنڭ بعضیلری حاضرگی کونده تمام بتمشدر. مثلا: اولده نیل بویلرنده اوزون قامش کبی اوسوب، اسکی مصریلر طرفندن یافراقلری کاغد اورننه استعمال ایدلگان «پاپیروس» اسملی بر نبات حاضرنده بتونلای یوق هم اوسمیدر. بزده‌گی یمش آغاچلرندن بعضیلری مصرده اوسسه‌لرده یمش بیرولری اورته‌چه‌غنه بولا.

مصرنڭ بتون بایلغی اولگی زمانلردن بیرلی ایگونچیلک بولوب کیلگان. لکن کوب ساچیلو سببلی یر ایسکروب قارتایغانلقدن برکتلی محصولات آلور ایچون آنی صنعی صورتده یا گارترغه احتیاج واردر. بوندن ما عدا، مصرده طوپراقغه سیلیترا وطوز بیك کوب قاتناشمش اولدیغندن آنی تعدیل ایتار ایچون بیك نق صولارغه لازم بولادر.

قرلرنی صولار ایچون تیره‌ن واوزون قناللر قازلغان. نیل طاشقان وقتده بونلر صو ایله طوتر یلالر! صو بو قناللردن تورلی تیرنلکلرگی مخصوص حوضلرگه یباریله وآندن قرلرغه طاراتیله‌در.

بونلردن باشقه دخی، بو صوڭ زمانلرده «جایلك قناللر» اسمنده یڭی بر تورلی قناللر یاصالا باشلادی. بو یڭی قناللر اسکیلردن دها تو بانروك قازلغانغه کوره، قوروراق بولوب نیل صووینڭ بیك آزایغان وقتلرنده‌ده بونلرغه صو کره‌در. بو قنااللردن صولرنی صحرالرغه آغزر ایچون مخصوص پار ماشینه‌لری قویولا. لکن بو طریقچه صولاوبایلرغه وحکومت‌که گنه ممکن اولدیغندن فقیررکلر بو روشده یر صولی آلمیلر.

مصرنڭ حاضرگی فلاحلری (ایگونچیلری) ده بوندن بش مڭ سنه مقدم بولغان بابالری شکللی، اوزلرینڭ ایگونچیلك اشلرینی نیل‌نڭ طاشووینه قاراب یوروته‌لر.

اسکی مصریلر یرنی نه وقتده سورگانلر، نه وقتده ساچکانلر، نه وقتده اورغانلر ایسه حاضرگیلر یده شولای ایته‌لر. اسکی مصریلر اشله‌گان قوراللر ایله اشلیلر و آشلق‌نڭ آنلر ساچکان نوعلرینی ساچالر.

مصریلرنڭ یر یاکارتو ایچون استعمال ایتکان نرسه‌لری نیل کیترگان لایلا (له‌م) ومصر صحرالرنده میلیونلر ایله اوچمقده اولان کوگارچین تیزه‌کلریدر.

مصرده بوندن ئلله نیچه مڭ یللر اول ساچلگان بغدای، آرش، طاری، بورچاق، مه‌ك، جیتن، زغفران، قاون، صوغان، صارمساق کبی نرسه‌لر حاضرده‌ده ساچلمکده اولوب، بونلردن باشقه دخی تماکو، دوگی، مصر بغدایی، شیکر قامشی ومامق کبی نرسه‌لرده کلیتلی صورتده ساچلمگه باشلامشلردر. بیك فائده‌لی اولان شیکر قامشی ایله مامق مصرده یخشی درجه‌ده اوکمقده ایسه‌ده «جایلك قنالللر» ایله صولانمغه محتاجدرلر.

مامق آغاچینڭ اورلوغندن صغلغان ماینی خلق آشاوغه استعمال ایته‌لر، هم بوندن صابون یاصالا وآشالا طورغان باشقه مایلرغه‌ده قوشیله در.

مصرده آغاچلرنڭ نوعلری کوب اولمدیغی کبی، حیوان نوعلریده آزدر. وحشی حیوانلر خلق کوب طورغان یرلردن قاچوب بتکانلر. آرسلان، قپلان، کرکدان وحتی تمساحلرده حاضرگی وقتنده سیره‌ك اوچریلر. باری تولکی، قابان، آنتیلوب وچول بوریلری کبی واق یرتقچ حیوانلرغنه قالمشدر.

قوشلر ایسه بالعکس مصرده کوبدر. جای کونلرنده بزده طورغان قوشلرنڭ بیك کوب نوعلری قش کونلرنده مصرده بولونالر. آنلردن باشقه دخی، مصرنڭ اوزینه مخصوص غایت گوزل بعض بر قوشلرده واردر. کچکنه گنه کوبه‌لك کبك بر نوع گوزل واق قوشلر چیچکلدن

چیچك گه اوچوب یوریلر. هواده آق بورکوتلر، صحرالر اوستنده کتو کتو کوگار چنلر بورغالانوب اوچالر.

اورده‌ك، چله‌ن، قاودی وطورنالر کول اوستلرینی قابلاب، یار بویلرنده‌غی قامشلرغه اویالر یاصیلر وبعضا صـونار چیلردن قورقوب زور کتولر ایله هواغه کوتاریلوب کیته‌لر.

مصریلر بو قوشلرنی قوری قول ایله‌ده طوتالر. مثلا: برمصری باشینه اچی قوشلانغان قاباق کیه‌ده صو اوستندن آقرنغنه یوزوب قوشلر بولونغان اورنغه طابا بارا. قوشلرنڭ برسی، باشقه‌لری یوقلاغان یاکه یوزوب یورگان وقتده قاراولچیلق خدمتی ایته. قاراولچی قوش صو اوستنده قاباقنی کورسه‌ده بوشلای یوزوب یوری دیه آلدانوب آڭا کوب التفات ایتمی. صونارچی ایسه تمام یاقنلاشقاچ بردنبرگه قوشنڭ آیاغندن طوتوب آنی صوغه باطوره. قوش قچقررغه‌ده اولگوره آلمی قالا. شوندن صوڭ صونارچی باشقه‌لرنده طوتارغه باشلیدر.

مصر مملکتی‌نڭ کوللرنده وتیره یاغنده بولغان دڭزلرنده یالق‌بیك کوبدر. بونلر آره‌سنده اڭ کوب طوتلغانی نیل‌ده بولغان «شابال» اسملی بر نوع بالقدر. شابال بالغی‌نڭ صرتنده اوچ سانچکیسی بولا وصودن چغارلغانده چیکرتکه طاوشی کبی بر طاوش بیره‌در. دڭز بالقلری معین وقتلرده قناللرغه طولوب، بالقچیلرنڭ قوردقلری آولرغه ئله‌گه‌لر. عمومیتله مصر بالقغه بیك بای‌در.

مصر اطرافنده‌گی طاغلرده غرانیت، سیه‌نیت طاشلری، ایزڤیستلی وقوملی طاشلر بیك کوبدر. اسکی مصریلرده ئلله نیچه شرمڭ یلغه قالا طورغان زور، گوزل وفوق العاده نق طاش بنالر صـالوغه هوس کوبلگی‌نڭ سببلرندن برسیده مصر قطعه‌سنده طاش کوبلگی اولمشدر.

مصرده اشلانه طورغان هنر وصنعت‌لر آره‌سنده اسکی‌دن بیرلی برنچی اورن طوتقانی چولما کچی‌لك صنعتی‌در. بو صنعتنڭ مصرده پیدا

بولو وترقی ایتووی‌نك سببی : بونده چولماك یاصارغه یاری طورغان نیل باچغی‌نك کوبا یگیدر .

وقتیله عربلر مصرنی ضبط ایتکاچ بونده ایتکچی‌لك ، ایه‌ر وقازان یاصاو ، آلتون کموش نرسه‌لر حاضرلاو ، پالاس اشلاو کبی بعض بر صنعت‌لر اوگره‌نمشلردر .

مصرنك اوزنده تیمر معدنی بولونمادیغندن تیمر نرسه‌لر بوگا چیت مملکتلردن کیتریله‌در . کیندر وپلاتنا کبی نرسه‌لر طوغو صنعتی بونده یخشوق ترقی ایتکان . بونك ایله الك باشلیچه خرستیان عربلر وقبطیلر مشغول بولالر .

مصر مملکتی‌نك خلقی ، اولده آنك قوتلی حکومت تشکیل ایتوب طورغان وقتنده حاضرگی‌دن کوب ایدی . لکن حاضرنده‌ده نیل بوینچه بر برسینه طوتاشوب کیتکان آوللر بیك کوبدر . حاضرنده مصرنك مجموع خلقی ۱۳ میلیون‌لرغه یته‌در . اگر مصرنك بو خلقی ، آنك ایگون ساچارگه یاری‌طورغان یرینه نسبت ایدوب قارالسه مصرخلقی یاوروپانك الك طغز اوطورغان مملکت‌لرندنده قویوراق بولوب چغادر .

مصرنك خلقی‌فلاحلر ایله قبطیلردن عبارتدر . آثار اسکی مصریلر نك بالالری اولوب اوزلرینك مملکتلرینه کرگان تورلی خلقلر ایله قاتناشمشلر ایسه‌ده اسکی صفت‌لرینی صاقلامشلردر . حاضرگی مصر-یلرده بابالری کبی اورته وتوز بویلی ، قوتلی وجیتز کوزلی اولوب ، کوزلری زور وقاره ، ماگڭایلری کیڭ ، طوغری بورونلی وقالین ایرنلی‌درلر . خاتونلری عمومیتله گوزل وسویملی بولالر . مصرخاتون لری اوزلرینك ایرنلرینی زنگارگه بوییلر ، قوللرینه ، ایه‌کلرینه ، حتی ماگڭای وچیگه‌لرینه تورلی نقشلر وصزقلر یاصیلر ، بو بویاولر ایله ماگڭایلرینه وچیگه‌لرینه چیچك رسملری توشوره‌لر . بو نقشلر خاتو-نلر ایچون لازم بولغان زینت صانالالر . بایراق عائله خاتونلری

موینلرینه اینجولر طاغالر، باشلرینه‌ده ینگل آلتون تنکه‌لر تزلگان طاصمه‌لر باغلیلر، قوللرینه و بالطرلرینه بلازکلر کیه‌لر. کوب عائله‌لرنك بایلقلری شونك شیکللی خاتونلر زینتنه طوتیلوب بته‌در. مصر خاتونلری قولاقلرینه آلقا طاقمیلر. آنك اورنینه بعضیلری بورونلرینی تیشوب حلقه‌لر (قولچالر) طاغالر.

مصر خلقی عمومیتله مسلماندرلر. اسلامیت بونلرغه مصرنی ضبط ایدوچی عربلر واسطه سیله کرگان. شونك ایله برابر بونلرده اسکیدن قالغان بعض بر عرف و عاداتلر همیشه دوام ایدوب دین اسلام ایله برگه حکم سورمکده‌در. مسلمانلردن باشقه، مصرده یارطی میلیون قدر خرستیانلرده بار. مسلمانلرنی فلاح، خرستیانلرنی قبطی دیب یوروته‌لر. بو ایکی دین خلقی اوز آره بیك طاتو وطنچ طوره‌لر. هر ایکی دین اهلی‌نك اوزلرینه مخصوص عبادتخانه‌لری و دین رئیس لری وار. مصر خلقینك مسلمانی وخرستیانی بارسیده عربچه‌سویلاشه‌لر. عرب‌تلی بوندن ایکی اوچ یوز ییللر مقدم مصرده‌اِك منتشر بر تل اولوب، رسمی مملکت لسانی حکمنی آلمشدر. شونك ایله برابر، عادی خلق‌نك سویلاشو تلنده اسکی مصریلردن قالغان بر چوق سوزلرده قاتناشدریلوب استعمال ایدلمکده‌در. قبطیلر عبادتنی اوزلرینك اسکی تللرنده اجرا ایته‌لر. شونك ایچون آنلر آنی اوگره‌نه‌لر. آنلرنك عبادتلری بوتلگه خرستیانلق‌نك برنچی عصرلرندوق ترجمه ایدلمشدر.

فلاحلر وقبطیلر صاف قلبلی، تواضعلی و کوچلری یتکان درجه‌ده مسافرپرور خلقدرلر. اشدن یالقمیلر، قناعتکار، صاقچل، قاتلاوسز، فوق العاده صلحپرور هم غایت شاد طبیعتلی بولالر.

حاضرگی مصریلرنك کیوملری زنگار کولمك هم شوندی اشطان وکیك جبه‌دن عبارتدر. باشلرینه بر بوز کیسا گی اوریلر. آول خلقلری کوبسی یالان آیاق یوریلر. تیك بایراملرده‌گنه نچار برتورلی صاری باشمق کیه‌لر. فلاح خاتونلری یوزلرن قاره پرده ایله اورتوب یوریلر. تیك کوز طرغرسنده ایکی تیشك قالدرلغان بولا.

فلاحلرنڭ ایولری نیل بالچغندن، یاکه شول بالچق نڭ کیرپچندن یاصالغان نچارغنه یورطلردر. بونڭ توبه‌سینی قامش، صالام یاکه آق بالچق ایله یابالر، ترزه‌سی بولمی. بییکلگی بعضا بر صاژین‌غه‌ده یتوب بتمی. توبه توشه‌می اورننه بر آز آغاچلر قویلوب اوستنه صالام صالنغان بولا.

ایولری یانندهماللر ایچون یاصالغان شونڭ کبك دخیده بر یاکه بر نیچه صارایلری بولونا. ایولرینڭ ایده‌نلری قوری بالچقدن عبارت اولوب، اوطورر ایچون اورندق اوستال کبی میبللری بولونمی. ایده نگه توشه‌لگان صالام اوستنده اوطوره‌لر هم شونده یوقلیلر. بار کبك یورت جهازلری طاقته‌دن یاصالغان بر ایکی کیوم صندیغندن و برنیچه چولمك هم آغاچ صاوتلردن عبارت‌در. ایو آللرنده آش پشرر ایچون یاصالغان اوچاقلری بولا. هر ایشك آلدنده پالما وسیقامورا آغاچلری اوطورتلغان بولا. یورت ایه‌لری کیچلری شونلرنڭ کوله‌گه‌لری آستنده استراحت ایته‌لر.

فلاحنڭ آشاغانی: بورچاق، صارمصاق، صوغان، قیار قاربوز کبی شیلردر. آنڭ کونده‌لك آشی مصر طاریسندن پشرلگان بر نوع کومچدر. بونڭ اچینه بر آزطوز ومامق آغاچی اورلوغندن صغلغان مای صالالر. لکن بوکومچ طاش شیکللی قاطی بولا. فلاحلر ایتنی زور بایراملرده‌گنه آشیلر. اولده بولسه بیك آز وبیك کچکنه کیساکلرگنه تیه‌در.

اوراق وقتلری یتوب یمشلر اولگورگاچ فلاحلر آطنه‌لر بویونچه خرما وکلده پشرلگان مصر بغدایی‌غنه آشاب طوره‌لر. بغدای وآرپه کبی نرسه‌لرنی فلاحلر کوب ایکسه‌لرده اوزلری فائده‌لنه آلمیلر. بونلر غایت کوب وآغیر بولغان نالوغلرنی تولارگه کیتوب بته‌لر. مصر فلاحلرینڭ طریشوب اشلاب طاپقان نرسه‌لرینڭ یالگز بش الوشدن برسی گنه اوزلرینه قالا، باشقه‌سی راسخودلرغه ونالوغلرغه کیتوب بته‌در.

اغیر اشـلر صوکنده فلاحنك اوزینه الك زورصی ایدوب مکافات بیروی بر فنجان قاره قهوه اچودن عبارتدر. فلاح آنی توبنده گی قاره طور- طیسی ایله برگه اچوب بتره‌در.

آشاو اچونك ناچارلغی، ایولرینك یوشلکی فلاح بالالری آره‌سنده هر تورلی آورولر طارالووینه سبب بولادر. فلاح بالالری کوبسنچه یابق، توسسز، کیبکان وبویوق بولالر. لکن بالالق‌نك شوندی وقتنی اوتکاروب‌ یبارگانلری صوکدن توزه‌لوب، طازاروب، ماتورلانوب کیته‌لر.

فلاحلرنك‌ فقیرلکلری آنلرنك یالقاولقلرندن کیلگان برحال توگلدر. چونکه آنلر غایت چالیشقان واشلاوچان بولالر. فقیرلکلرینك باشلیجه سببلری: اداره‌نك نچارلغی، نالوغلرنك کوبلگی ویرنك آزلغی در.

ایگون ایگوگه صالح بولغان یرلرنك دورت الوشدن برسی خزینه ملکنده در. خزینه بونلرنك کوبسنی باریشنیکلرگه اجاره‌گه بیره. آنلرده شونی واق، واق ایدوب اوزلرندن فلاحلرگه اجاره‌گه بیره‌لر. لکن اوزلرینك منبتلکی ایله غایت مشهور اولان شوندی یرلرنك کوب بر قسمی هیچ اشلانمایچه بوش یاتوب قالادر. آول‌خلقینه مخصوص یرلر غایت واق واق کیساکلرگه بولنمش اولوب بیك آزدرلر. گرچه بونلر نسلدن نسل‌گه میراث طریقیله آتا بابادن قالوب کیلسه‌لرده، ایه‌لری بونلرغه تمام خوجه صانالمیلر، نالوغلرینی یخشی تولی آلمادیلر ایسه یرلری خزینه‌گه آلونادر.

فلاحلر هرنه‌قدر فقیرلك واغیر خدمتلر اچنده عمر ایتسه‌لرده‌کوکللری کوتارینکی، طبیعتلری شاد بولا. آنلر موزیقه وجزونی بیك یاراتالر وهرنه قدر محتاجلقده کیچنسه‌لرده طوی توشوم کبی عائله بایراملرنده قرداش روغ ودوست ایشلرن جیوب صیلیلر، مجلسلر یاصیلر، کیف وصفا ایته‌لر.

بریسی وفات ایتکانده آنك قرداشلری ودوست ایشلری جییلوب

قچقروب یغلیلر، آه واه ایله نوحه ایته‌لر.

اسکی مجوسیتدن قالغان عادت بویونچه، فلاحلر اولوکنی کومارگه بارغانده مخصوص یغلاوچیلر یالللیلر. آنلر جنازه قبرگه باروب یتکانچه‌گه قدر قچقروب، قچقروب یغلیلر، ساچلرن یولقالر، کولمکلرن یرتالر، وفات بولغان کشینک یخشی لقلرن ذکر ایدوب بیت‌لر، مناجاتلر أیته‌لر.

فلاح اوزینک وطننه صوڭ درجه محبت ایته. اگر اول اوزینک عزیز نیل بویندن آیریلوب چیت ایللرگه توشسه هر وقت قسایغورا، اوزیرن صاغنا. حتی شوندیلر کوبسنچه وطن حسرتندن أوله‌لر.

فلاحلر آره‌سنده بردن آرتق خاتون آلغان کشی بیك سیره‌ك اوچریدر. بونلرنك الك کوبسی بر خاتون ایله عمر ایته‌لر. شریعت اسلامیه نك تعدد زوجات قانونندن فائده‌انمیلر.

باشقه مسلمان مملکتلرنده اولدیغی کبی، مصرده ده خلق آره‌سنده اوقی یازا بلوچی بیك کوبدر. هر محله نك مسجدی‌یاننده کچکنه‌مکتبلر بولا. شونده بالالرنی اوقورغه یازارغه‌اوگره‌ته‌لر، قرأن ودین اوقوتالر. مصرده یاوروپا اصولنده یگی‌ترتیب ایله آچلمش علوم وفنون مکتبلرینه بایتاق بار. بو مکتبلرده‌گی فن‌لر شول یاوروپالولر اوقی طورغان فنلردن عبارتدر.

مصرنك یوللری الك باشلیجه نیل نهرندن وبر ایکی مك چاقرمدن آرتق قناللردن‌عبارتدر. بونلرده‌ایکی‌اوچ مکدن آرتق پاروص‌کیمه‌لری، پاراخودلر واون بش مك قدر بارژالر یورومکده‌در.

صو یوللرندن باشقه، مصرده تیمریوللرده یخشوق کوبدر. مصرنك چیت مملکتلر ایله سوداسی بحراحمر وآق دڭزلر واسطه‌سیله وآفریقا ایله بولغان سوداسی کروانلر واسطه‌سیله‌اجرا ایتله‌در. مصر ویاوروپاماللری تویالگان دوه کروانلری آفریقا اچلرینه طوغری یراق یرلرگه کیتوب برنیچه شرآی وحتی بعضا یللاب یوریلر. صوڭره شول یرلرنك

نر سه‌لرن تیاب یکیدن مصرغه قایتالر . مصرنڭ خارجی سوداسی ۲۵۰ میلیون روبله‌لر مقدارنده اولوب، مملکت نڭ زورلغنه نسبة بو بیك یخشی صانالمقده‌در .

مصرده، اوزبنڭ توب خلقی اولان فلاحلر ایله قبطیلردن باشقه دخی تورلی خلقلر یاشامقده‌در . بونلرنڭ بر مقداری یاورو پالولر، ترکلر و باخصوص اڭ کوبی عربلردر . وقتیله مصرنی ضبط ایتکان عربلر بونده بیك نق یرله‌شوب قالغانلر .

بونلرنڭ بر قسمی یرلی خلق ایله قاتناشقانلر و بر قسمده نیل وادیلرنده‌گی صحرالرده اوز آلدینه آیروم یشامقده‌درلر . ایگون ساچکان و اورغان وقتلرده اوزلرینڭ صحرالرندن چقوب ایگونلکلری یانندغی آوللرغه کوچه‌لر . آشلق اشی بتکاچ ینه‌دن اوز اورنلرینه قایتوب کیته‌لر .

مصرنڭ حاضرگی شهرلری یاڭاراق وقتلرده بنا قیلنمشلردر . اسکی شهرلرنڭ همه‌سیده حاضرنده خرابه حالنده یاتالر .

حاضرگی مصرنڭ اڭ اهمیتلی شهری، مصرنڭ پایتختی اولان «قاهره» بلده‌سی اولوب، خلقی‌نڭ کوبلگی جهتندن آفریقاده برنچی شهردر . بیك کوب مکتبلی، کتبخانه‌لی وغایت بای موزه‌لی بو شهرنڭ یڭی قسمی گوزل سرایلردن، بیوك مسافرخانه‌لردن و سائر اعلا بنالردن عبارتدر . موزه خانه‌سنده غایت کوب مصر آثار عتیقه‌سی بار، اورام‌لری کیڭ و بیك تمیزدر . شهرنڭ اسکی قسمی اسکی شرق شهرلرینه مشابه اولوب، اورام‌لری طار، کاکری بوکری، بنالری تبه‌ناك و تورلی تورلی شکللرده‌در . بو قسمده دورت یوزدن آرتق مسجدلر و جامعلر بار . بونلرنڭ بعضیلری غایت گوزلدر . جامعلردن «ازهر» اسملیسی‌نڭ یاننده عالم اسلامنڭ اڭ اسکی بر مدرسه‌سی موجود اولوب، دنیانڭ هر طرفندن کیلگان اون ایکی مڭ قدر شاکرد بو مدرسه‌ده دین درسلری اوقومقده‌درلر . قاهره شهرینڭ خلقی آلتی یوز مڭ مقدارنده‌در .

خلقی‌نڭ کوباگی جهتندن مصر شهرلرینڭ ایکنچیسی «اسکندریه» بلده‌سیدر. بوشهر دخی ایکی قسمدن عبارت اولوب، یاوروپا قسمی‌نڭ اوراملری کیڭ، منتظم، بنالری فوق العاده گوزل و دائمایشل طوروچی باغچه‌لر ایله احاطه ایدلگان، ئلله نیچه‌شر قاتلی سرایلر، مسافرخانه‌لر و سائر بنالردن عبارتدر. مسلمان قسمی ایسه کینه اسکی شرق اصولنده اولوب، اوراملری طار، پچراق، انتظامسز، بنالری تبه‌ناك و ترتیبسزدر. اسکندریه شهری بوندن ایکی مڭ یللر مقدم بنا ایدلمش اولوب اوزینڭ بانیسی اولان اسکندر کبیر اسمینه نسبتله «اسکندریه» تسمیه اولونمشدر.

بر وقتلر بوشهر غایت معمور، غایت بای کتبخانه و موزه خانه‌لر ایله مزین و مشهور بر دارالفنون گه مالك ایدی. بو دارالفنوندن بیك کوب مشهور آدملر یتشمشدر. بو دارالفنون بتون علوم و فنوننڭ منبعی صانالا و شونڭ ایچونده آنی «انسانیت‌نڭ میی» دیب تسمیه ایته‌لر ایدی. لکن آندن صوڭ اسکندریه‌ده کوب اوزگارشلر بولدی.

مصرنی ضبط ایتار ایچون اسکی‌دن بیرلی تورلی ملتلر بر نیچه مرتبه‌لر قانلی غوغالر ایتمشلردر. چونکه بو مملکت اوّلدن بیرلی مهم بر اورن ایدی. لکن صوڭ زمانلرده «لسسه‌پس» اسملی فرانسوز مهندسی، آفریقا ایله آزیانی بر برسینه طوتاشدرغان سویش برزخنی کیسه‌رەك قنال یاصاب، بیك اسکی زمانلردن بیرلی، بیك کوب کشیلرنڭ اویلاب یوروگان نرسه‌لرن میدانغه چغارغاچ مصرنڭ اولگی اهمیتی دخی‌ده آرتدی. سویش قنالی تمام پاراخودلر یوررلك درجه‌ده کیڭ و تیره‌ن اولوب، هر سنه بوندن بش آلتی مڭ پاراخود اوتمکده‌در.

بوقنالنڭ آچیلووی هندکه و بحر محیط کبیرگه بارا طورغان دڭز یولینی فوق العاده قصقارتقانلقدن فائده‌سی و اهمیتی غایت کوبدر.

مصر باشده ترکیه ملکنده ایدی. صڭره آنده بر طاقم اختلاللر چغو سببلی «طنچلاندرر ایچون» دیه انگلتره حکومتی «وقتلیجه» عسکر

کرتب اوز اداره‌سنه آلدی. حاضرگی کونده حقوق بین الدول جهتنچه مصر کینه ترکیه ملکنك صانالسه‌ده ترکیه آنك فاتناشا آلمی، مصر انگلیزلر طرفندن اداره ایدلمکده‌در. «خدیو» عنواننده یورتولمکده اولان اوزینك بر حاکمی وار ایسه‌ده بونـك حاکملـگی قوری اسمدن گنه عبارتدر. حقیقتده ایسه حاکم انگلیزلردر. شولای بولسه‌ده مصر حکومتی ترکیه‌گه هر سنه بر آز ویرگو تولیدر.

مصرلیلر اوزلر یده، ترکلرده انگلیزلرنی مصردن چغارا آلمیلر. حالبوکه بتون یاوروپا حکومتلرینك منفعتلری سویش قنالی‌نك، اوزی تلاگان وقتده یابا، اوزی تلاگان وقتده آچا طورغان قوتلی بر حکومت قولنده بولونمانچه، همه ملتلر ایچون یور و ممکن بولغان بر یول بولنووندر. باخصوص انگلترەنك ملکی یر یوزینك هر طرفنه طارالمش اولدیغندن شونلرنی صاقلاو بهانه‌سیله سویش قنالنی اول اوز کیفنه تابع ایدوب بر اوگغایسزلق چغووی هر وقت ممکندر.

—...—

مصر حقنده «قاموس الاعلام» دن بر قدر معلومات:

«مصر «نیل» دن عبارتدر. بونك بتون معموریتی، بتون بایلغی «نیل» در. بتون مسکون و معمور یرلری نیل صوارغان یرلرده‌در. نیل صووی یتشه آلمغان یرلری چول، قورو، محصولسز و بوش اورنلردر. مصرنك بتون معموره‌لری نیل وادیسی بویلرنده‌در.

مصرنك هواسنك شمالدن جنوبکه طوغری زور بر اوزگاریش بار: اسکندریه‌ده و سائر آق دکز بوینده‌غی یرلرده قیشین غرادوس کوبسنچه ۱۰ - ۱۲ درجه بولا وبعضا ۲ ـ ۳ درجه گه قدر توشه. قاهره شهرینك اوزنده یاز کونی ۳۵ - ۳۸ درجه گه و «صعید مصر» ده ۴۵ درجه گه چغا. صعیدده قیش کونلریده ۲۰ درجه‌دن کیموگانی سیره‌ك بولا.

مصرنڭ اڭ زور بایلغی ماموق، شکر قامشی، دوگی و آشلقدر. بونده ماموق اوستروو محمدعلی پاشا زمانندن اول مجهول اولوب، آنڭ طرفندن کرتلمش و محصولات آلتوی یلدن یل آرتمقده بولونمشدر. محمدعلی پاشا طرفندن بونده طوت آغاچلریده اوطورتدرلمش ایسه ده یفك یتشدیریلووی ترقی ایتمامشدر. بونده افلیسون، لیمون، زیتون کبی یمشلرده پك گوزل یتشدیریلورگه ممکن ایسه ده، زور اهمیت بیرلمدیگندن ترقی ایتدیریله آلمامشدر. مصرنڭ اڭ کوب یمشلی آغاچلری خرما آغاچلریدر. بوندن اوتوز آلتی یل مقدم مصر قطعه‌سنده بش میلیوندن آرتق خرما آغاچلری موجود اولوب، بونلرنڭ مقداری هرسنه آرتا بارمقده‌در. بونده یوزومده پك گوزل یتشه. لکن باغلری کوب توگل، بلکه اوزلرینه یتارلك درجه‌ده گنه‌در.

مصرنڭ تجارتی پك آلده اولوب، بر طرفدن سودان و آفریقای وسطی ایله و بر طرفدن دخی آوروپا هند و دنیانڭ باشقه طرفلریله معاملات تجاریه‌سی واردر. سودانغه آشلق و صناعت نرسه‌لری، آوروپا ماللری یبارٖیله. آندن فیل تشی، آلتون توزی، تمر هندی، صو آیغری، دوه، قپلان وسائره تیری و میخلر؛ ضمغ، دوه قوشی قناطی، شاب، نطرون و باشقه بر طاقم نرسه‌لر کیتریله. سودان تجارتی کاروان و نیل واسطه‌سیله اجرا ایتله. مصردن آوروپاغه چغارلغان نرسه‌لرنڭ باشلیچه‌لری: ماموق اورلوغی، شکر، بقله، ذخیره، صوغان و باشقه نرسه‌لردر.

حاضرگی حالده مصر صرف عرب و اسلام مملکتی اولوب، بتون خلقی عربچه سویله شه‌لر. شونڭ ایله برابر بونڭ بتون خلقی نسل جهتنچه یالگز عربلرگنه توگل، بلکه عرب و فلاح اسملریله ایکی بیوك قسمغه منقسمدر. فلاحلر بتون خلقنڭ دورتده اوچ الوش مقدارینی تشکیل ایدوب، آوللرده و کچکنه شهرلرده ایگونچی‌لك ایله شغللنوچیلرنڭ

بارسیده فلاحلردر. هر نه قدر «فلاح» اسمی عرب تلنده «ایگونچی» دیمك ایسه‌ده، مصرده بو اسم بر جنسیت مخصوصه معناسیله قوللانیلر. حقیقة، فلاحلر عرب تلی برلن سویلاشسه‌لرده، سیما واخلاقچه‌عربلردن کوب فرقلی اولوب، قبط قومنه مشابهدرلر. بناءً علیه، بونلر اسکی مصریلرنڭ احفادیله، مملکتنڭ فتحنده ودین اسلامنڭ دخولنده جزیرة العربدن کلن فاتحلر اولادینڭ اختلاط و امتزاجندن متولد اولوب، طامرلرنده قبطی قانی زیاده ایسه‌ده، حاکمیت ومذهب نفوذیله عرب تلی غلبه ایتوب، آز مدت اچنده اوز تللرینی اونوتمشلر وعرب بلشدشلردر.

خرستیانلق دوری مصرده آنجق بشیوز یل قدر وبرتدنی وخرابیتله برلکده دوام ایدوب، ظهور اسلامده مصریلر، روم ایمپراطورلرندن بیزار اولدقلرندن، اسلام طرفنه میل کوسترمشلر؛ وبناء علیه، حضرت عمر بن الخطاب زماننده ۱۷ نچی تاریخ هجریده‌عمر وبن العاص اسلام عسکریله مصرغه کردیگی وقت، مصریلر کوب قارشو طورماینچه دین اسلامنی قبول ایتمشلردر.

مترجم طرفندن:

انگلتره اداره‌سینڭ حریتی سایه‌سنده مصر فوق العاده ترقی ایتدی. اولگی‌گه نسبة کوب بایودی. خزینه‌سینڭ بایلغی، بورچینڭ آزلغی ایله مصر برنچی درجه‌ده حکومتلردندر.

حریت سایه‌سنده مصرده مطبوعات و ادبیات‌ده بیك ترقی ایتدی. انتباه و تیقظ افکار حاصل اولدی. حاضرنده مصر ضیالیلری و مصر افکار عمومیه‌سی باشلیچه ایکی سیاسی فرقه‌گه آیریله‌لر. بری انگلیزلرنی مصردن چغاروب مصرنی اوز باشینه اداره ایتو طرفنده‌درلر. ایکنچیسی مصرنڭ انگلتره سایه‌سنده ترقی ایتووینی تلیلر. لکن صوڭ کونلرده

و خصوصا ترکیه‌ده حریت اعلان ایتلگاچ مصرنك اوز باشینه اداره ایتلو طرفدارلری قوتلانمکده اولوب، ادارهٔ مشروطه آلو، ملت مجلسی آچو ایچون حرکتلر کورلمکده‌در.

مصرنك بزنك تاتارلر ایچون بولغان اهمیتی حاضرگی حالده، بر مقدار شاکردلرمزنك شونده باروب عرب تلی، عرب ادبیاتی و دین علملری تحصیل ایتوب قایته‌رق ملتمزگه خدمت علمیه‌ده بولنولرندن عبارتدر.

فی الحقیقة، بو صوك سنه‌لرده روسیه‌لی تاتار شاکردلرندن شونده باروب اوقوچی و اوقوغاندن صوك وطن‌غه قایتوب خدمت ایتوچی بر نیچه کشیلر بار. بونده باررب اوقوغان شاکردلرنك کوبسنچه ذهن و فکرلری آچیلوب، گوزلچه علوم عربیه تحصیل ایتوب قایته‌لر.

مملکتمزده علوم عربیه تحصیلی‌نك انتشار واصلاحنه، روحانی وعلمای دینیه قسمی‌نك تصحیح افکارینه بونلرنك خیلی فائده‌لری تیه‌چگی مأمولدر.

حج گه باروچی روسیه مسلمانلرینك کوبسی بارودە یا که قایتوده مصرغه کروب چقسه‌لرده، بونلر یالگز زیارتلر ومسجدلر تیره‌سنده گنه یوریلر. مصرنك تأسیسات علمیه‌لرن، آثار قدیمه‌لرن، موزه‌لرن کوروب وعلمالریله کوریشوب استفاده ایته آلمیلر.

دنیانك هر طرفنده‌غی مسلمانلر آره‌سینه حریت فکریه و معارف جدیده طارالوغه‌ده مصرنك کوب دخلی باردر. چونکه بونده‌غی عربچه حر مطبوعات عالم اسلامنك هر طرفنده اوقیلوب استفاده ایتلمکده‌در.